

MERDEKA

Nr 37 - juni 2008

ÖSTTIMOR

Information

Rebellerna i Östtimor har gett upp!

Som tur var kunde president José Ramos-Horta den 17 april, drygt två månader efter attentatet mot honom, återvända till huvudstaden Dili och återuppta sitt ämbete.

Salsinha gav upp

När rebelledaren, den tidigare chefen för militärpolisen, Alfredo Reinado dödades vid sin attack mot presidentens hus, så övertog Gastao Salsinha befälet över den grupp av tidigare militärer, som utförde den attacken och den mot premiärminister Xanana Gusmão den 11 februari.

Salsinha, som 2006 var talesman för de 600 soldater som protesterade mot diskriminering inom försvaret av timoreser från de västra delarna av Östtimor och avskedades efter att de vägrat lyda order, var själv med vid attacken mot premiärministerns hem.

Salsinha och en del av rebellerna i gruppen flydde så småningom upp i bergen. För att gripa dem skapades ett gemensamt kommando för polisen och armén i Östtimor. Dess uppdrag var att genomföra gripandet utan strid. Därför tog det ganska lång tid trots att det var känt var de var.

Salsinha och 12 av hans anhängare omringades i Ermera. Sedan de förklarat sig villiga att ge upp fördes

de till Dili där de formellt överlämnade sig till vice premiärministern den 29 april. Sedan dess är de arresterade.

Fyra av Salsinhas män greps tidigare i Västtimor, som ju är en indonesisk provins. Omständigheterna vid gripandet visade på band till milisledare, som 1999 deltog i förstörelsen i Östtimor.

I och med att gruppen runt Reinado och Salsinha har gett upp, så finns det inte längre någon väpnad grupp, som ifrågasätter staten Östtimor, och det har blivit lugnare i landet.

Utredning av attackerna 11 februari

De faktiska omständigheterna runt attackerna mot presidenten och premiärministern den 11 februari i år är ganska väl klarlagda. Vi har redovisat dem i nummer 36 av Merdeka & ÖsttimorInformation, som kom ut i april. Däremot verkar det inte som om utredningen av Reinados och Salsinhas motiv och syften har kommit någon vart.

Reinados mobiltelefon visade på ett stort antal samtal med Australien omedelbart före attackerna. Det har av en del tagits till intäkt för att gruppen haft stöd från krafter i Australien, men vi vet faktiskt inte med vilka Reinado haft kontakt. Reinado hade också kontakter med personer i Indonesien, bland andra en på Timor

Fortsättning på sidan 7

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Merdeka & ÖsttimorInformation

Rebellerna i Östtimor har gett upp!	1
Redaktören har ordet	3
Västpapua i skuggan av Indonesiens politik	3
Försvagad Xanana Gusmão	4
Besök från Östtimor	5
Info Timor—teknologi för social rättvisa	6
Stockholm Challenge	6
Östtimorkommittén undertecknar brev	7
Långsam integrationsprocess i Aceh	8

A 2008-06-10

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Prenumeration 125 kronor för 4 nummer
Lösnummer 35 kronor
Östtimorkommittén
c/o Pollák
Wiboms v 12, 2 tr
171 60 SOLNA
Tel 08-27 24 27
epost pren@osttimorkommitten.se
Plusgiro 1 81 92-5

Merdeka & ÖsttimorInformation

Ansvarig utgivare:
Gabriel Jonsson

Redaktör:
Gabriel Jonsson

Redaktionsadress:
Gabriel Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
redaktor@osttimorkommitten.se
Tel 08-33 62 47

Layout:
Östtimorkommittén

Adresser:
Föreningen ett Fritt Papua
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 4 19 12 84-1

Östtimorkommittén
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 1 81 92-5

Tryck:
Daus Tryck & Media AB

ISSN Nr: 1402-2559

Annonsspriser på begäran

Redaktören har ordet

Den 17 april återvände Östtimors president José Ramos-Horta från sin sjukhusvistelse i Darwin i Australien. Han återgick därefter till sitt ämbete, dock med den stora förändringen att han efter attacken den 11 februari aldrig mer kan röra sig fritt utan bevakning. Gärningsmännen bakom attackerna mot Horta och premiärminister Xanana Gusmão greps i april. Sedan dess har de förhörts om motiven bakom attackerna men motiven har ännu inte klarlagts. Man kan bara hoppas att vi med tiden får veta vilka motiven var.

En lång artikel i detta nummer behandlar den senaste inrikespolitiska utvecklingen, däribland frågan om de avskedade soldaternas position i samhället. Det anses mycket angeläget att denna fråga blir löst, eftersom det ju var just den som utlöste krisen under våren 2006 som Östtimor ännu dras med. En annan artikel handlar om Gusmãos ställning, i vilken författaren hävdar att den har försvagats efter självständigheten 2002: han har inte visat sig fungera som en duglig ledare för Östtimor. När man bedömer den politiska utvecklingen ska man emellertid ha i åtanke att det är en mycket komplicerad uppgift att bygga upp ett nytt samhälle - i synnerhet med tanke på det dåliga utgångsläget Östtimor hade efter den indonesiska ockupationens slut 1999 och FN-styret 1999-2002.

Östtimorkommittén har sedan förra numret kom ut i april undertecknat ännu ett brev till FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon med krav på rättvisa för off-

ren för våldet under 1999. Bakom brevet låg East Timor and Indonesia Network i USA. Tyvärr är det svårt att tro att kraven i brevet kommer att uppfyllas: Indonesien har ju visat sig vara oförmöget att ta itu med det rättsliga efterspelet till våldsvägen 1999. Därtill kommer att Östtimor vill ha goda relationer med Indonesien och därför inte agerar för att skapa rättvisa.

I maj besökte två unga östtimoreser från organisationen Info Timor Sverige för att delta i Stockholm Challenge Award. Priset instiftades för att med hjälp av informations- och kommunikationsteknologi befrämja entreprenörsverksamhet. Info Timor har en viktig uppgift att fylla för att höja kunskapsnivån inom informations- och kommunikationsteknologi i Östtimor. Besöket och en presentation av Info Timor ges stort utrymme i detta nummer.

Slutligen har vi med en artikel vardera om Aceh respektive Västpapua. I Aceh har det visat sig vara svårt att integrera före detta gerillasoldater i samhället. Arbetet går långsamt och brott mot 2005 års fredsavtal har rapporterats men i stort sett har avtalet ändå hållit. I Västpapua har dock inget förändrats tio år efter president Suhartos fall. Övergripenheten fortsätter och inkomsterna området genererar för Indonesien kommer det ej till del. Ingenting tyder på att denna dystra situation är på väg att förändras.

Gabriel Jonsson

Västpapua i skuggan av Indonesiens politik

Nyligen besökte Step Vaessen, reporter på Aljazeera, Västpapua. Hennes rapport därifrån visar att, trots tio år av reformer efter general Suhartos avgång, samma hårda politik fortfarande förs i Västpapua som under hans styre. Ett exempel i rapporten är fallet Julius Meage. Han arresterades på grund av att han hade stulit 30 dollar. Han blev torterad, hans naglar drogs ut, hans könsorgan och tunga brändes. Militärbefälhavaren i området vägrar att ge intervjuer om händelsen. Människorättsaktivisten Theo Hesegeg har krävt att den som begått brotten mot Meage arresteras och ställs inför domstol men förgäves.

Trots att frihetsrörelsen OPM håller en låg profil har Indonesien ändå tiotusentals soldater stationerade i Västpapua. Provinguvernören Seubu säger till Aljazeeras reporter att han lovar att rensa upp bland missförhållanden i systemet. Samtidigt tillägger han att sol-

daterna måste ändra sitt beteende och använda mera övertygande metoder mot befolkningen.

Husit Wetipo, lokal stamfolksledare på höglandet, säger bland annat att han har tappat förhoppningarna om en förbättring: "Vi vet att mycket pengar investeras men vi får ingenting. Regeringen betraktar oss som galna, eftersom vi än i dag inte har kläder på oss." Han drömmer om ett fritt Västpapua och bättre levnadsvillkor.

Om Du har tillgång till internet kan Du själv se Aljazeeras rapport från Västpapua på <http://www.youtube.com/watch?v=78Kons5VdYg>. Två tidigare TV-rapporter gjorda av australier kan man se på <http://www.youtube.com/watch?v=Wmf07cyMKOU&NR=1> och <http://www.youtube.com/watch?v=0cPLzna5qjE&feature=related>

Hendrik Amahorseja

Fortsättning från sidan 8

inledas. Vissa sporadiska våldsutbrott hade inte påverkat fredsprocessen.

Enligt juristen Hendra Budian berodde svårigheterna att genomföra integrationsprogrammet till stor del på avsaknaden av en plan för hur det ska göras. Han var bekymrad över att

bara drygt 2.000 före detta soldater hade erhållit kompensation från regeringen.

Gabriel Jonsson

Källa: Hotli Simanjuntak, "In Aceh, Reintegration of Ex-Combatants, Rights Victims Remains Slow", *The Jakarta Post*, 10/5 2008

Försvagad Xanana Gusmão

Sedan attacken mot Xanana Gusmão (62) den 11 februari har han och hans familj inte varit tillbaka i sitt hus i bergen utanför Dili och de kommer aldrig återvända dit. Efter attacken har de bott i ett väl skyddat område nära Dilis flygplats medan ett nytt och väl bevakat hus byggs nära Hotel Turismo längs havet. Gusmão var orolig för sin säkerhet långt före attacken och har sedan drygt två år tillbaka inte kunnat röra sig fritt.

Många förändringar

Mycket har förändrats för Gusmão som tidigare betraktades som ett helgon på grund av sin kamp mot den indonesiska ockupationen. Ungdomar har kastat sten mot honom, han har anklagats för att vara pro-indonesisk samt för att leda en korrupt och inkompetent regering. Glorian har falnat och han kämpar för att återta sin auktoritet men enligt många av anhängarna inte tillräckligt. Gusmão betraktas inte, såsom tidigare som landets ende legitime ledare, utan anklagas regelbundet för arrogans och obeslutsamhet. Enligt Mark Aarons, som länge följt Östtimor, har symboliken i Gusmãos frihetskamp i bergen då han "satt där som Mandela i sin fängelsecell" bleknat. "Delvis beror det på att han inte är någon duglig byråkrat eller administratör, vilket till 90 procent gör en bra premiärminister."

Minskad popularitet

År 2001 gick Gusmão i en extatisk massa bestående av 15.000 människor inför valet till en konstituerande församling utan att någon säkerhetspersonal syntes till. Syftet var att framhäva att det var folket som var viktigt, inte han. Då ville de flesta att Gusmão skulle bli premiärminister. För den nationella enighetens skull valde han dock att inte alliera sig med något parti och vann den inte lika viktiga presidentposten 2002. Vissa bedömare menar att det var hans första stora misstag - Gusmão borde i stället ha bildat ett eget parti eller kanske gått med i Fretilin och sedan styrt som premiärminister. Nu anklagas han för att inte ha gjort tillräckligt, trots sina 17 år i motståndskampen och sju år i fängelse.

Som en följd av att han blev president med symbolisk makt kunde Fretilin styra med Mari Alkatiri som premiärminister men denna ordning bröt samman under krisen 2006. Ordningen återställdes först tack vare parlamentsvalet 2007, då Gusmão till slut bestämde sig för att försöka bli premiärminister. Hans nybildade parti CNRT fick cirka 22% av rösterna och Fretilin omkring 30%. Följden blev att en koalitionsregering bildades men den har varit skakig under den senaste tiden. Gusmão har försökt köpa lojalitet genom att utnämna 47 ministrar i sin regering men det har inneburit att makten blivit för utspridd.

Korruption och kollaboratörer

Regeringsmedlemmar och Fretilin har klagat på att hans

ministrar är antingen korrupta eller före detta "kollaboratörer". Graden av korruption är svår att uttala sig om men att samarbete med den indonesiska ockupationsmakten förekom är ett odiskutabelt faktum, något som dock gäller många östtimoreser. Gusmão har gjort många besvikna genom att vägra fördöma före detta milisledare eller indonesiska officerare ansvariga för massakrer.

Både Gusmão och president José Ramos-Horta tycks vara beredda att förlåta brott begångna av korrupta ministrar, rebeller, milisledare eller indonesiska armégeneraler i syfte att gå vidare. För två veckor sedan reste Gusmão med en stor delegation till Jakarta. Vid hemkomsten meddelade han att armén och polisen ska öva tillsammans med sina indonesiska kollegor, ett beslut som med tanke främst på våldsvågen under 1999 kan ifrågasättas.

Försvagad auktoritet

En före detta allierad med de indonesiska generalerna, affärsmannen Tommy Winata, sägs se sig om i Dili för att bygga ett kasino med Gusmãos godkännande, något som den inflytelserika katolska kyrkan väntas protestera emot. Enligt Horta hade Gusmão en gång varit en oomtvistad ledare. Inte ens de i övriga frågor kritiska medierna kritiserade honom. Medierna skrev ingenting när Gusmão inte gick till mässan efter att påven Johannes Paulus II hade dött, vilket icke hade varit fallet om Horta eller Alkatiri hade uteblivit.

Nu är det annorlunda och Gusmão har mycket att göra för att återupprätta sin auktoritet. Hans regeringskoalition har 35 av 65 ledamöter i parlamentet men nu är den hotad: för tre veckor sedan meddelade ASDT (The Timorese Social Democratic Association) att det skulle associera sig med Fretilin. Även om partiet där efter ändrade sig och sade att det skulle stanna kvar visar detta hur bräcklig koalitionen är. Denna vecka har veteranernas parti med två ledamöter meddelat att det ska gå med i koalitionen men det förändrar inget: partiet har alltid stött regeringen. Gusmão har dock slutligen insett att hans regering dras med problem. Mark Aarons menar att Gusmão tvekade för länge huruvida han skulle ta hand om den exekutiva makten eller ej. Därför kunde de som vistats i exil i Mocambique, Australien och Portugal ta över makten i namnet av Fretilin: detta belastar nu honom.

Splittrat land

Fretilin vill inte att läget i landet ska förvärras ytterligare men agerar ändå för att få slut på Gusmãos styre med hjälp av småpartier. Val ska hållas 2012 men Fretilin vill att de ska hållas i början av 2009. Medan Horta stöder förslaget, är Gusmão starkt emot. Även om Gusmão och Horta offentligt tycks vara eniga, står de inte varandra nära. Det tog mer än en månad innan Gusmão

Fortsättning på sidan 8

Besök från Östtimor

Alipio Simoes

Raul Ferreira

Alipio Simoes och Raul Ferreira från projektet Info Timor besökte Sverige 20-25 maj för att delta i Stockholm Challenge Award, som är ett pris grundat för att stödja entreprenörsverksamhet på basis av informations- och kommunikationsteknologi. Under denna vecka samlades representanter för 145 projekt, som utvalts till finalister bland 6.000 anmälda projekt, från 62 länder i Stockholm Sju förstapristagare erhöll 5.000 euro vardera medan alla övriga fick ett diplom. Under veckan hölls seminarier och möjligheter gavs att knyta kontakter. Enligt Alipio och Raul var besöket en värdefull erfarenhet.

Alipio och Raul började 2005 studera datateknik på tekniska högskolan i Dili men blev tvungna att avbryta sina studier på grund av oroligheterna som bröt ut i april-maj 2006. De åkte då över till Australien för att studera i fem månader. Förslaget till att bilda Info Timor kom ursprungligen från den australiske aktivisten Andrew Mahar som sedan vände sig till delstaten Victorias premiärminister som drog i gång projektet.

Projektet är baserat i Baucau, Östtimors näst största stad. Info Timor har nu elva anställda varav samtliga är från Östtimor. Tommy Pollák ställde välvilligt upp med boende och en del måltider för Alipio Simoes och Raul Ferreira under deras besök i Stockholm. Gabriel Jonsson och Ritva Jacobsen hjälpte också till med att

ta hand om Alipio och Raul och visa dem en del av Stockholm.

Möte med kommittén

Alipio och Raul skulle ha kommit till Stockholm redan på söndagen den 18 maj, men blev försenade och kom först den 20 maj. Därför kunde de inte vara med på kommitténs vårmöte den 19 maj som planerat. De missade också Stockholm Challenge Awards inledning. Deras mycket långa flygresor gick från Dili till Darwin på Australiens nordkust och därifrån via Singapore och Amsterdam till Stockholm. Samma rutt gällde för återresan, som också blev fördröjd. På Arlanda visade det sig att återresan av misstag bokats till den 24 juni i stället för den 24 maj. Därför kom de inte iväg förrän den 25.

Kommittén fick naturligtvis ändå möjlighet att tala med Alipio och Raul om situationen i Östtimor. Alipio som är ogift bor hos släktingar. Raul är nygift och har ett nyfött barn.

De hade båda blivit förvånade över attackerna mot president José Ramos-Horta och premiärminister Xanana Gusmão. Men i Baucau är säkerheten nästan lika dålig som i Dili med gängvåld och flera flyktingläger.

Gabriel Jonsson och Tommy Pollák

I främsta raden Alipio Simoes med finalisternas diplom

Info Timor - teknologi för social rättvisa

I februari 2005 fick Infochange Australia uppdraget att utvärdera Dilis teknologiska instituts infrastruktur för information och kommunikation. Uppdraget gavs av den australiska delstaten Victorias premiärminister Steve Bracks. Det genomfördes av en liten grupp som besökte Dili.

Det visade sig, knappast överraskande, att informations- och kommunikationstekniken (IKT) är mycket dåligt utvecklad i Östtimor. Mycket materiel kan inte användas på grund av bristande kunskap i att underhålla den. Det är ett betydande hinder för Timors utveckling.

Infochange föreslog ett projekt, Info Timor, för att förbättra läget.

Först utverkade Infochange bidrag både från näringsliv och stat för att i Melbourne under sex månader intensivt utbilda sex timoreser. Utbildningen syftade till att göra dem kapabla att driva en IKT-rörelse i Östtimor.

IKT-rörelsen, Info Timor, är ett icke vinstgivande socialt företag med fyra huvudgrenar:

- grön PC-renovering
- support och underhåll av datorer
- utbildnings- och resurscentrum
- återvinningscentral för IKT-utrustning.

Avsikten är att Info Timor så småningom ska bli självbärande, tills dess finansieras det av delstaten Victoria, regeringen i Östtimor och andra bidragsgivare.

Info Timor kan komma att bli en modell för liknande företag i Östtimors övriga 12 distrikt.

I Baucau finns Info Timor i en ganska stor tvåvåningsbyggnad med en verkstad och en föreläsningssal på bottenvåningen och PC-arbetsplatser på övervåningen.

Från Australien har Info Timor fått en hel container full med skänkta datorer. Det är dessa som renoveras och laddas med gratisprogram byggda på öppen källkod, Linux-distributionen Ubuntu och kontorsprogrammen OpenOffice samt webb- och postläsarna Firefox och Thunderbird.

Supporten ges huvudsakligen över telefon medan underhållet görs genom besök hos kunden.

I utbildningscentrumet ges kurser i datorkunskap i samarbete med Dilis teknologiska institut. Centrumet har ett bibliotek och tillhandahåller internetåtkomst mot betalning.

Återvinningscentralen kommer att samla in oanvändbar IKT-utrustning och ta hand om den på ett miljömässigt riktigt sätt.

Du, som har tillgång till internet, kan själv titta på Info Timors webbplats. Den har adressen <http://www.technology.tl/index.shtml>.

I Östtimor är elförsörjningen även i de större orterna som Dili och Baucau mycket dålig med många avbrott. Ett fast telefonnät existerar knappast och mobiler har dålig täckning och höga kostnader. Internetåtkomsten sker normalt med små parabolantennor via satellit och är därför ganska långsam och dyr.

Tommy Pollák

Stockholm Challenge

Stockholm Challenge är en tävling om ett pris, Stockholm Challenge Award, som delas ut i samband med ett seminarium, Stockholm Challenge Event, vartannat år i Stockholm. Det hela arrangeras av Tekniska högskolan i Stockholm med stöd av Stockholms stad, Sida och Ericsson. Seminariet äger rum i högskolans lokaler i Kista.

Tävlingen gäller projekt inom informations- och kommunikationsteknologi och är uppdelad i sex kategorier. Till årets tävling var över 3.000 projekt anmälda. Av dessa hade 145 nominerats till finalerna. Info Timor var nominerat i kategorin ekonomisk utveckling även om Alipio Simoes hellre hade deltagit i kategorin utbildning. 2002 deltog Infochange Australia, som tagit initiativet till Info Timor, i Stockholm Challenge

med projektet Green PC.

I år började seminarieprogrammet den 19 och avslutades den 22 maj. Den 22:a delades också förstaprisen i de sex kategorierna ut vid en högtidlig middag i Blå Hallen i Stockholms stadshus. Första priset i varje kategori är på 5.000 euro.

Projekttagarna måste själva bekosta sin resa till och sitt uppehåll i Stockholm. Infochange hade samlat in pengarna för de två deltagarnas från Info Timor resa till Stockholm.

Vill Du veta mer om Stockholm Challenge och har tillgång till internet kan Du titta på <http://www.stockholmchallenge.se/>.

Tommy Pollák

Östtimorkommittén undertecknar brev

Östtimorkommittén undertecknade i maj ett brev från East Timor and Indonesia Network (ETAN) riktat till FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon med krav på rättvisa för offren för våldet i Östtimor år 1999. Frigivningen av milisledaren Eurico Guterres är slutet på den rättsliga farsen i Indonesien: samtliga 18 som åtalats för brott mot mänskligheten har frikänts. Rättsprocessen har av en expertkommission utsedd av FN bedömts som "uppenbart inadekvat." Exempelvis saknade åklagarna engagemang, utredningarna var bristfälliga och framläggningarna av bevis otillräckliga. Generalsekreteraren uppmanas att agera för att stärka rättsväsendet och de demokratiska institutionerna i Indonesien och Östtimor. Vidare kräver ETAN att han ska verka för att sätta igång en rättsprocess som kan döma de ansvariga för brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra allvarliga övergrepp som de indonesiska ockupationstrupperna begick.

Ingen rättvisa

ETAN berömmar generalsekreteraren för att han avvisar sannings- och försoningskommissionen. Kommissionens kommande rapport får inte innebära slutet på arbetet för att skipa rättvisa. I likhet med rättsprocessen i Indonesien är konsekvensen av kommissionens arbete straffrihet. Den oberoende mottagnings-, sannings- och försoningskommissionen och FN:s expertkommission rekommenderar båda att en internationell ad hoc-

domstol upprättas för Östtimor om inte Indonesien inom rimlig tid själv förmår att åtala de skyldiga. Frigivningen av Eurico Guterres visar att Indonesien ej är kapabelt att skipa rättvisa.

Internationell domstol

Därför uppmanas generalsekreteraren verka för att en internationell ad hoc-domstol upprättas för att ställa de mest skyldiga för övergreppen under ockupationen 1975-1999 inför rätta. Om det icke skulle vara möjligt, gäller det att återupprätta brottsmålsprocessen i Östtimor under FN:s ledning. Indonesien, som nu är medlem i både FN:s säkerhetsråd och människorättskommission, måste utlämna dem som är åtalade i brottsmålen. I Östtimor är stödet för de rättsliga processerna starkt - särskilt inom kyrkan, civilsamhället och organisationer för offren. Även grupper inom civilsamhället i Indonesien är positivt inställda till rättsprocesserna. För Östtimor är det på grund av motstånd från Indonesien mycket svårt att driva rättvisekraven. Därför måste världssamfundet genom FN vara involverat i arbetet med att ställa de ansvariga för brott mot internationella kriminallagar, FN-stadgan och säkerhetsrådsresolutioner inför rätta.

Gabriel Jonsson

Fotnot: Brevet, som har 128 undertecknare, kan på begäran erhållas från undertecknad.

Fortsättning från sidan 1

född förbrytare.

När Reinado sköts hade han 30.000 dollar i fickorna. Han hade tillsammans med en älskarinna, Angelita Pires, ett konto i en australisk bank. På det kontot ska det ha funnits 800.000 australiska dollar. Hittills har det inte klarlagts varifrån dessa pengar kommer. Pires som är timoresisk-australiansiska var inte förmögen. Hon förnekar all inblandning i attackerna, men har fått reseförbud.

Petitionärernas belägenhet

De soldater som avskedades 2006 kallas petitionärer eftersom de överlämnade sina krav på likabehandling i en petition till president Gusmão. Regeringen har sedan länge diskuterat med dem för att lösa problemet.

Efter den 11 februari samlades alltfler av petitionärerna i Aitarak Laran, som är en del av Dili, där regeringen upprättade ett tältläger för dem. Den 28 februari var de 480, den 2 mars 612 och sedan dess har ännu fler tillkommit.

De gamla soldaterna har erbjudits att på nytt söka tjänster i armén eller att få ekonomisk kompensation. Enligt en enkät hade i en första omgång 339 förklarat sig vilja återgå till militären och 356 sagt sig föredra ekonomisk kompensation motsvarande tre årslöner från

försvaret.

Efter att Xanana Gusmão bett dem som velat återgå till militärtjänsten att överväga sitt beslut en gång till, så ändrade sig många. Den 23 maj var det bara 80 petitionärer som fortfarande ville tillbaks till armén.

Men tyvärr så finns de 685 petitionärerna fortfarande i lägret i Aitarak Laran. President Ramos-Horta besökte lägret den 6 maj.

Benådning av Lobato

Med anledning av årsdagen av den "andra" självständigheten den 20 maj 2002 benådade president Ramos-Horta 84 brottslingar. Mycket uppmärksamhet har det väckt att inrikesministern under oroligheterna i april och maj 2006, Rogerio Lobato, som i mars 2007 dömdes för att ha beväpnat civila så att de skulle strida mot regeringsmoståndare, är en av de benådade. Lobatos dom löd på 7,5 år för dråp och olaglig användning av skjutvapen. Benådningen innebär bara att Lobatos straff förkortas.

Justitieminister Lucia Lobato har å regeringens vägnar rekommenderat presidenten att bara sänka Rogerio Lobatos straff med tre månader. Ramos-Horta har motiverat straffsänkningen med Rogerio Lobatos tidigare kamp för landets frihet.

Fortsättning på sidan 8

Avsändare:
Östtimorkommittén
c/o Pollak
Wiboms väg 12
171 60 SOLNA

Kom ihåg att anmäla adressändring.

Fortsättning från sidan 7

Rogério Lobato har varit utomlands för läkarvård.

Många är emot benådningen. De menar att den stärker föreställningen att man i Östtimor kan begå även mycket allvarliga brott utan att straffas för det.

Rodrigues har fått FN-uppdrag

Roque Rodrigues var försvarsminister i Fretilin-regeringen, när soldatprotesterna utvecklades under våren 2006 och ledde till kravaller. FN:s utredningskommission rekommenderade att Rodrigues skulle åtalas och ställas inför rätta för att ha delat ut vapen till en del av dem som utförde dödsjutningarna, men det skedde inte. Nu, två år senare, har UNDP i Östtimor anlitat Rodrigues som säkerhetsrådgivare åt presidenten, vilket har kritiserats till och med av FN:s kontor för rättsfrågor.

Enligt en journalist hos Radio Australia, Stephanie March, skedde utnämningen av Rodrigues på president

Ramos-Hortas begäran.

Även denna utnämning väcker tvivel om allvaret i de löften Östtimors ledare gett om att ställa för brott ansvariga inför rätta och upprätthålla lagen, säger International Crisis Group.

Nya koalitioner

Den 1 maj förklarade ASDT:s ordförande Xavier do Amaral, Östtimors förste president 1975, att ASDT och Fretilin bildar en koalition för nästa regering. Trots detta kommer partiets 5 parlamentsledamöter att fortsätta delta i den nuvarande regeringskoalitionens arbete och de har bett Amaral att ta tillbaka beslutet.

Sedan dess har Undertim, som har 2 platser i parlamentet och oftast stödröstat på regeringen, förhandlat med regeringskoalitionen AMP om att gå med i den. Undertim väntas få tillsätta en statssekreterarejänst.

Tommy Pollák

Fortsättning från sidan 4

reste till Darwin för att träffa Horta efter attacken i februari.

Uppfattningen finns att det var den 23 mars 2006 då Gusmão förlorade sin rörelsefrihet. Denna dag lämnade nästan 600 soldater från de västra delarna av Östtimor sina baracker, eftersom de ansåg sig diskriminerade inom försvarsmakten som leddes av befälhavare från de östra delarna. I ett tal föreslog Gusmão att armén nu bara skulle bestå av soldater från öst och inga från väst som alla var "milisbarn". Det var ironiskt menat men

talet gjorde båda sidor upprörda. Många menar att talet legitimerade uppdelningen mellan väst och öst. Enligt Mark Aarons har Gusmão inte insett i vilken grad hans ställning har försvagats. Få tecken finns på att han skulle vara på väg att återta sin tidigare position. Han har inte lyckats få ihop en duglig regering. Det enda sättet vore att förbättra människors dagliga liv men det tycks inte vara på gång att ske.

Gabriel Jonsson

Källa: Paul Tooney, "St Xanana's halo, and power, slipping", *The Australian*, 17/5 2008

Långsam integrationsprocess i Aceh

Integrationen av före detta soldater och offer för brott mot de mänskliga rättigheterna i Aceh, har avstannat av politiska och ekonomiska skäl. Ordföranden för Aceh Reintegration Agency, Thamrin, sade att integrationsprogrammet inte bara försäkrade att kompensation utbetalades till före detta soldater utan också syftade till att involvera dem på det politiska och ekonomiska planet. Han sade: "All ekonomisk potential och alla resurser måste sättas in i syfte att bemyndiga före detta soldater. Det är viktigt för att de ska kunna leva normala liv."

Mycket pengar har kommit in till en fond från utländska givare, men det har ännu inte befrämjat ekonomisk tillväxt.

Många före detta soldater är fortfarande beroende av bidrag från regeringen. Det utgör ett hot mot fredsavtalet som Indonesiens regering och Rörelsen för ett fritt Aceh undertecknade 2005. När Finlands förre president Martti Ahtisaari, som mälade fram freden, besökte området i maj sade han att integrationen gick sämre än väntat: "... är integrationen alltjämt en stor uppgift för oss alla, och den kommer att ta flera år till."

Ändå menar Ahtisaari att fredsprocessen fortlöper tillfredsställande. De han träffade runt om i Aceh uppskattade den, och han hoppades att en försoningsprocess snart skulle

Fortsättning på sidan 3